

EN AĞIR YÜK KADINLARIN SIRTINDA

Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli gerçekleşen ve 11 ili etkileyen depremlerin ardından, kadınların bu depremden oldukça fazla etkilendiği gözlemlendi. Kadınlar özellikle savunmasızlık, kırılabilirlik, güven eksikliği ve toplumsal cinsiyet olgusunun onlara dayatmış olduğu roller nedeniyle depremde psikolojik olarak en çok hasar alan grup içerisinde yer alıyor.

Muhabir: Selin ÇELİK
Mizanpaj: İrem ZİREK

Yaşanan depremle birlikte vatandaşlar, Türkiye’nin bir deprem ülkesi olduğu gerçeğiyle tekrar karşı karşıya geldi. Türkiye Avrasya Levhası, Arap Levhası ve Afrika Levhası olmak üzere üç büyük levhanın etkisi altında olan bir ülke olarak yüksek riskli bir deprem bölgesi olarak biliniyor. 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen ve 11 ilde yıkıcı hasara neden olan depremde hayatını kaybedenlerin sayısı AFAD Başkanı Yunus Sezer’in son açıklamasına göre 47 bin 975’e yükseldi. Bu kadar fazla can kaybının ve yaralının olduğu depremden sonra Türkiye genelinde bir seferberlik hareketi başladı. Deprem sonrası, depremden etkilenen bireylerin ana ihtiyaçlarının karşılanması adına pek çok çalışma yürütüldü. Fakat bu yürütülen çalışmalarda özellikle barınma, yiyecek içecek ve sağlık alanlarında eksikler olduğu tespit edildi. Bunların dışında ise özellikle kadınların ve çocukların güvenli bir ortam ihtiyacı en temel sorunlar arasında yer aldı. Deprem sonrasında en çok gündeme gelen bir diğer sorun ise kadınların hijyen ihtiyaçlarının karşılanamaması ve deprem bölgesinde bulunan kadınların toplumsal cinsiyet normları ile psikolojik olarak baskılanması oldu. Yapılan araştırmalarda ise depremden etkilenen pek çok kadının üstlendiği sorumlulukların artması nedeniyle psikolojik ve fiziksel olarak oldukça kötü etkilendiği ortaya çıktı.

Ülkemizde 11 ili etkileyen depremi yaşayan birçok kadın, deprem anında ve sonrasında benzer korkularını dile getiriyor. Bu kadımlardan biri ise depreme Gaziantep ilinde ailesi ile birlikte yaşadığı evde yakalanan İlayda Güneş. Depremden etkilenen Güneş, deprem anında annesinin de kendisinin de ilk aklına gelen şeyin iç çamaşırları olduğunu vurguluyor. İlayda Güneş deprem anında yaşadıklarını şöyle anlatıyor:

“ÖLÜMLE BURUN BURUNA GELDİM AMA İLK AKLIMA GELEN İÇ ÇAMAŞIRIM OLDU”

“Ben daha önce hiç depremi yaşamadım. O panik ile ilk ailemi düşündüm. Deprem anında ilk ‘Baba’ diye bağırdım. Babamın yanına çöktüm. Hiç bitmeyecek gibiydi. Deprem bittikten sonra güvenli bir alana geçtik. Annemin ve benim ilk düşündüğümüz şey iç çamaşırlarımız oldu. Bir kadın olarak ‘iç çamaşırımız yok ne yapacağız? Nasıl dışarı çıkacağız?’ diye düşündük. Eve tekrar giremezdik yıkılabilirdi. Bu nedenle üstümüze çok şey alamadık. Ölümle burun burunaydık ama onun endişesine kapıldık. Kendimize çeki düzen vermeye üstümüzü kapatmaya çalıştık...”

“KORKU FİLMİNDEN BİR SAHNE GİBİYDİ”

Depreme Şanlıurfa’da yakalanan Derya Kuruoğlu ise kendi acısını yaşayamadan Adıyaman’da yaşayan eşinin ailesinin yanına gittiklerini söyledi. Kuruoğlu, depremin etkisi üzerinden kalkmadan yoldan arabaları durdurarak Adıyaman’a doğru yola çıktıklarını belirtti. Kuruoğlu, deprem anını ve o uzun süren yolculuğu şöyle aktardı:

“Karadeniz bölgesinde yaşıyordum. Hiç deprem yaşamamıştım. Bu kadar şiddetlisini yaşamak beni çok ürküttü. Ne yapacağımı bilemedim ve sadece bitmesini bekleyebildim hareket bile edemedim. O kadar uzun sürdü ki saniyeler geçmedi. Biz Şanlıurfa’da yaşıyorduk ve depremin o gece sadece orada olduğunu düşünmüştük. Deprem sonrası Adıyaman’dan haber geldiğinde kendimizi otobana attık ve arabaları durdurarak Adıyaman’a ulaştık. Yaklaşık 1 saat 40 dakikalık bir yoldu. O kadar unutamayacağım bir andı ki nereye, nasıl bir hâlde gittiğimizi bilmiyorduk. Üstümüzde pijamalar, öyle sırlıklam, tanımadığımız arabada, içimizdeki korkuyla gittik. Sadece eşim ve bendik. Yollar kötü ve enkazlar yola yığıldığı için arabadan inmek zorunda kaldık ve yağmurun ortasında, gece karanlıkta enkazların üstünden atlayarak eşimin ailesinin evine doğru koştuk. O anları asla unutamam çok yeni olduğu için evlerin içinden uğultu sesleri geliyordu yardım çığlıkları geliyordu. Korku filminden bir sahne gibiydi. Eşim ailesinin evini gördüğünde ve annesini babasını çıkarmak için mücadele ettiği hallerini asla unutamam. Çok zor zamanlardı.”

“HIJYENİK PEDE İHTİYACIM VARDI”

Kuruoğlu deprem bölgesinde bulunan kadınlar maddi ve manevi ihtiyaçların giderilmediğinden bahsediyor. Özellikle depremden etkilenen kadınlar, ana ihtiyaçlarından biri olan hijyenik pedlere ulaşmanın oldukça zor olduğunun altını çiziyor. İki farklı ilde depremden etkilenen İlayda Güneş ve Derya Kuruoğlu, depremden etkilenen kadınların ped ihtiyaçlarını şu şekilde dile getiriyor: Güneş, “Bence, özellikle ana ihtiyaç hijyenik peddi. Mesela benim o ilk günler ped

ihtiyacım vardı. Ancak her yer kapalı olduğundan ped bulamadım. Ne yazık ki yardımlar çok geç geldi... Hatta, annem hasar tespit çalışmalarına gittiğinde ve orada diğer kadınlara tuvalet ihtiyaçlarını nerede giderdiklerini sorduğunda kadınlar ‘Ne tuvaleti? Nereyi bulursak oraya yapıyoruz’ demişler.” derken Kuruoğlu ise, “O stresten üzüntüden ka-

Depremzede İlayda Güneş

“Annemin ve benim ilk düşündüğümüz şey iç çamaşırılarımız oldu Bir kadın olarak ‘iç çamaşırım yok ne yapacağız? Nasıl dışarı çıkacağız?’ diye düşündük.”

dınlarının yaşadığı bir şey regl olmak, lavabolar yeterli olmadığı için gerçekten anlatamayacağım bir zorluk yaşandı. Ayrıca sadece bunlar değil, barınma ve giyim gibi konular üzerinden çok zorluklar yaşadık. Kaldığımız yerde uyuduğunuzda sürekli çalışan kepçe sesleri onların bile yerde titretmesi ve hep deprem oluyor hissi çok korkutucuydu.” sözlerini kullanarak deprem sonrasında yaşanan ihtiyaçların giderilmemesi durumuna dikkat çekti.

“COĞRAFYA KADERDİR”

Ailesinden kaybı olmayan ancak depremde yakın arkadaşlarını ve komşularını kaybeden İlayda Güneş deprem sonrası ‘Coğrafya Kaderdir’ şeklinde tanımlıyor. Güneş, bölgede yaşamın ayrı zorlukları olduğunu belirtirken deprem sonrası amcasının bağ evinde tanıdık tanımadık tüm depremezdelelerle birlikte yaşarken kadın olmanın zorluklarını fark ettiğini belirtiyor.

Güneş, geleneksel kalıplarla büyütüldükleri için o şok ve felaket durumunda bile kadınların görevi olarak gördükleri şeyleri yapma telaşı içinde olduğunu vurguluyor. Yemek, bulaşık, kıyafet yıkama, odun kırma, soba yakma gibi bir çok işin ortaya çıktığını söyleyen Güneş, o anda bile sürekli hizmet etmeye başladıklarının altını

çiziyor. “Aman çay verelim, aman yemeklerini hazırlayalım” ve “Genç kızsan oturmaman, bir şeyler yapman lâzım” gibi düşüncelerin yaygın olduğunu dile getiren Güneş, bu süreçte kadınların omuzlarındaki yükün arttığını düşünüyor.

“ARAMA KURTARMA

ÇALIŞMALARINDA BİLE KADIN DİNLENMEDİ”

Deprem bölgesinde sadece depreme yakalanan kadınların değil, depremin yaşadığı illere gönüllü olarak gelen kadınların da sıkıntılar çektiğini söyleyen Güneş, kadın bir arama kurtarma çalışmasına gösterilen tavır şu şekilde anlattı: “Gaziantep’in bir ilçesinde arama kurtarma çalışmalarında görev alan kadın çalışanlar da vardı. Çalışma esnasında

bile şu yaşandı, o an enkazdan birinin kurtarılması gerekiyordu, kadını çok dinlemediler açıkçası... Kadının ‘ses buradan geldi’ demesine rağmen ‘yok orası değil’ diyerek dinlemediler. ‘Oradan gelmiyor, buradan geliyor’ diye iddettiler. Orada biraz sanki kadını bas-kılamaya çalıştılar. Kadının bilgisini hafife alıyorlarmış gibi hissettim ama sonda kadın inat etti ve ekibi topladı. Sonunda kadının dediği yerden biri kurtarıldı.”

“KADINLARIN VÜCUTLARINDA MANTAR VE İLTİHAP VAR”

Kadınların en temel probleminin hijyen ve barınma olduğu bilinirken deprem bölgelerinde gönüllü olarak çalışan Selçuk Ecza Deposu gönüllüsü eczacı Nazmiye Yılmaz ve Türkiye İşçi Partisi (TİP) Hatay İl Başkan Yardımcısı Aylin Açıkgöz’de bu sorunların hâlen devam ettiğini belirtti. Depremin üzerinden bir ay geçmesine rağmen hijyen sorununun hâlâ çözülmediğini söyleyen gönüllüler bu sorunlar çözülmediği için orada yaşayan insanların birçok salgın hastalığa maruz kaldığının altını çizdi.

Hatay’da gönüllü olarak görev alan Açıkgöz, “Hijyen problemi çözülmediği için kadınların vücutlarında özellikle göğüs altlarında ve özel bölgelerinde ciddi kızarıklar ve kaşıntılar var.

Kadınlarda şu an çok ciddi bir mantar, iltihap ve pişik var.” diyerek kadınların hijyen eksikliğinden kaynaklı olarak hastalandığının üstünde durdu. Daha fazla kadının bu hastalıklara kapılması ve sağlıklarının tehdit edilmemesi için gereken önemlerin alınmasının önemli olduğunu altını çizdi. Açık-göz, “Kadınların bir ay olmasına rağmen hâlâ iç çamaşırı ve ped ihtiyacı sürüyor. Kendi kıyafetlerini de temizleyemiyorlar yıkayacak alan yok. Bu nedenle özellikle iç çamaşırlarını giydikten sonra atmak zorunda kalıyorlar. Bir tarak görmek bile buradaki kadınları çok mutlu ediyor. Hijyen paketleri içinde sabun, ped, şampuan, kese ve tarağın olması çok önemli” dedi.

Kahramanmaraş'ta iki farklı tarihte ve farklı alanda görev aldığı belirten gönüllü eczacı Yılmaz ise “Temizlik çok büyük problem. Hem yaşadıkları yeri temizlemek hem kişisel temizliklerini yapmak için yeterli malzeme yoktu maalesef. Bu sebeple de kaşınıtı, uyuz gibi hastalıklar baş göstermeye başlamıştı. Deprem'in ilk günlerinde şebeke suları kullanılmayacak derecede kirli olduğu için kullanılmamış, ama temiz paketlenmiş suyun ulaşamadığı yerlerde insanlar temizlik için bu suları kullanmak zorunda kalmış. Bu yüzden de ishal, bağırsak kurdu gibi durumlar da ortaya çıkmıştı. Yeterince temiz olmayan suların kişisel temizlikte kullanılması nedeniyle kadınlarda vajinit gibi mantar enfeksiyonları da ortaya çıkmıştı ve bu ilaçların da teminin de sıkıntı oluyordu.” sözleriyle kadınların hastalıklarına yönelik ilaçların deprem bölgelerinde henüz yeterli olmadığını belirtirken hijyen sorunlarının çözülememesinin sonuçlarının bölgelerdeki depremzedelerin sağlıklarına karşı bir tehdit olduğunu tekrar hatırlattı.

Yılmaz, “Kadınlar açısından baktığımızda bu durumlara ek olarak kadınlarda ped ihtiyacı yeteri kadar karşılamıyordu, bebek bezleri daha fazla düşünülüp gönderildiği için bazen bebek bezleri ped yerine kullanılabiliyordu. Sabun, şampuan, diş fırçası, diş macunu gibi malzemeler, duş alabilecekleri yerler ve sıcak su sorun olmaya devam etti. Temizlik malzemeleri, pedler, temizlenme alanları, yeteri kadar temiz su hâlâ çok büyük ihtiyaç. Bölge bölge ihtiyaçlar gideriliyor olsa da hâlâ birçok yerde bunlara ulaşamıyor maalesef.” ifadelerini kullanarak bölgede kadınlar için hangi temizlik malzemelerinin eksik olduğunu belirtti.

“KADINLAR ÖZEL İHTİYAÇLARINI İSTERKEN UTANIYOR”

İllerde gönüllü olarak görev alan kadınların bir diğer belirttikleri sorun ise deprem bölgelerinde bulunan kadınların tuvalet ve duş için kendi özel alanlarına sahip olmaması üzerine oldu. Özellikle başörtülü depremzedelerin özel alana ihtiyacı olduğunu belirten gönüllüler başı kapalı kadınların, başörtülerini çıkararak saçlarını yıkayabilecekleri bir alanının bulunmadığını altını çizdi.

Deprem bölgelerinde çalışan gönüllüler, depremzede pek çok kadının özel ihtiyaçlarını isterken utandıklarını özellikle de ped istemekten çekindiklerini belirtti. Gönüllüler, depremzede kadınların özellikle erzak ve giyim dağıtan kişiler sadece erkek ise taleplerini başkasına söylediklerini çünkü kadınların toplumsal baskıyı hâlâ atlatmadığını vurguluyor.

“BENİ BIRAKIN ÇOCUĞUMA YATAK YER VERİN”

Deprem bölgesinde kadınları tek zorlayan etmenin sadece hijyen ihtiyacı olmadığı belirtiliyor. Depremzede anneler, aynı zamanda çocukları için de endişelenmek ve onların iyi olduğundan emin olmak zorundalar. Deprem bölgesinde bulunan kadınların çocukların, kocalarının, anne ve babalarının da yüklerini sırtlanmış durumda olduklarını söylüyor. Deprem bölgelerinde gönüllü olarak çalışan Nazmiye Yılmaz ve Aylin Açıkgöz de deprem bölgelerinde bulunan kadınların yüklerinin gün geçtikçe arttığını altını çiziyor.

Yılmaz, şu an çoğu ailenin çadırda yaşadığını ve günlük hayatta eşit olmayan aile içi iş bölümünün daha da ağırlaşmasıyla kadının üstündeki yükün arttığını belirtirken Açıkgöz ise kadın vatandaşların depremde daha fazla mağdur olmasının nedeninin, toplumun temel yapısına bağlı olarak kadının üstüne aileyi bir arada tutma sorumluluğunun yüklenmesinden kaynaklandığını belirtiyor. Açıkgöz, şu an deprem bölgesinde ailenin temel ihtiyaçlarını karşılamak, erzak ihtiyacı için sıraya girme, çocuğun bakımı ve çadırın temizliğine kadar tüm bu sorumlulukları kadınların yüklendiğini söyleyerek kadınların psikolojik olarak gerginliği yüklenmek zorunda kaldığını vurguladı.

Deprem bölgesindeki annelerin psikolojik açıdan kendilerini ve duygularını baskılamalarının bir nedeni olarak çocuklarını gösteren gönüllüler, özellikle annelerin kendi çocuklarına yetemediklerini düşündükleri noktalarda daha

da travmatize olduklarını dile getirdi. Deprem bölgesindeki annelerin “Beni bırakın çocuğuma yatacak yer verin.” sözlerini duyduklarını belirten gönüllüler, deprem bölgesindeki annelerin ruhsal durumunu da gözler önüne seriyor.

Deprem bölgesinde havaların soğukluğu ve çadır probleminin çözülememiş olması nedeniyle çadırda yaşamak zorunda kalan birçok kişide soğuk nedeniyle gribal enfeksiyon geliştiğini söyleyen eczacı Yılmaz, özellikle çocuklar için antibiyotik temininde ciddi problem yaşadıklarını belirtti. Gönüllüler çocukların çok hastalandığını ve bu nedenle annelerin travmayı atlatmalarının çok daha zorlaştığını da altını çizdi. Yılmaz, depremzede kadınların depremden çıkmış olsa da kendini bir yaşam mücadelesinin içinde bulduklarını söylerken çocukları olan kadınların çocuklarının hastalıklarının derdine düştüklerini, “Durmak yok düşünmek yok ağlamak yok.” sözleriyle ifade etti. Kadınların çoğunluğunun hayatları biraz durağanlaştığında ortaya çıkacak olan sorunlar olabileceğini belirten Yılmaz, buna karşı dikkatli olunması gerektiğini söyledi.

Deprem bölgelerinde gönüllü olarak çalışan Açıkgöz, çalıştığı ilde kadınlar için destek programına çok rastlamadığını belirtirken genellikle Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve derneklerin kadın üreticiyi desteklemek için bazı girişimleri olduğunu söyledi. Yılmaz ise ilk gidişinde hiç psikolojik destek birimine rastlamadığını ama ikinci gidişimde bir çadır kentte psikososyal destek birimi gördüğünü belirtti.

“BELİRSİZLİK AİLE İÇİ ŞİDDETİN ARTMASINA NEDEN OLUYOR”

Deprem bölgesinde yaşayan kadınların hijyen, çocuk bakımı ve güvende hissetmeme sorunlarının dışında çok önemli bir başka sorununun da kadına şiddet ve taciz olayları olduğu aktarılıyor. Deprem bölgesinde gönüllü olarak çalışmakta olan Aylin Açıkgöz, deprem bölgesinde yaşanan kadına şiddet olaylarını şu şekilde anlatıyor:

“Depremzedelerin yaşamış olduğu bu belirsizlik aile içi şiddetin ve tacizin artmasına neden oluyor. Özellikle erkeklerin gerginliğini ve hırsını kadın ve çocuklardan çıkardığını görebiliyoruz. Deprem bölgesinde hukuk sistemi olmadığı için kadınların kendilerini koruma altına alabilecekleri alanları yok... Bununla birlikte güvenlik zafiyeti var henüz tuvalet problemi çözülmediği için kadınlar dışarıda tuvalet ihtiyaçlarını giderirken erkeklerin onları izlemesi

ya da fotoğraflarını çekmeleri gibi durumlara maruz kalıyorlar."

"ALEV ALTUN'UN MÜCADELESİNDE YANINDA OLACAĞIZ"

Deprem bölgelerinde bulunan veya bölgelerden göç eden kadınların aile içi şiddete ve baskıya maruz kaldığı söyleniyor. Depremzede kadınlara karşı şiddeti vatandaşlar, deprem sonrası iki çocukluğuyla birlikte boşandığı Savaş Altun'un evine sığınmak zorunda kalan Alev Altun'un uyurken üstüne kaynar su dökülerek yakılmasıyla tekrar hatırlattı.

Olayda; Savaş Altun'un, Alev Altun'a, 'Barışalım, bizim ev hasar almadı, çocuklarımızla yaşayalım.' dediği ifade edildi. Bunun üzerine boşandığı erkeğin evine dönmek zorunda kalan Alev Altun'un üzerine 19 Şubat gecesi kaynar su döküldüğü ve ardından Savaş Altun'un 'Dua et seni öldürmedim.' dedikten sonra çocuklarını ve cüzdanındaki 3 bin TL parayı da alıp kaçtığı öğrenildi. Üzerine kaynar su dökerek Alev Altun'u yaralayan Savaş Altun ifadesinde, artçı sarsıntı nedeniyle eski eşinin üzerine sıcak su döküldüğünü ileri sürdü.

Boşandığı erkek tarafından deprem sonrası şiddete maruz kalan Alev Altun'un ise mücadelesine devam ettiği öğrenildi. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Eskişehir İl Temsilcisi Belemir Niğdelioğlu, yapmış olduğu açıklamada Alev Altun'un haklı müca-

delesinde yanında olacaklarını açıkladı.

Niğdelioğlu, "Alev arkadaşımızla iletişimdeyiz. Boşandığı erkek tarafından kaynar su ile ağır şekilde yakılan Alev arkadaşımızı ve ailesini Adana Kadın Meclisimiz hastanede ziyaret etti. Mücadelesinde yanında olacağız. Barınma gibi temel ihtiyaçlara ulaşamayan, depremden etkilenen kadınların şiddete açık hâle geldiğini görüyoruz. Dediğiniz gibi Alev tek değil maalesef. Deprem bölgesinde bize ulaşarak yaşadıklarını anlatan başka kadınlar da oldu." dedi.

Belemir Niğdelioğlu, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformuna ulaşan birçok depremzede kadının şiddet mağduru olduğunu belirtti. Niğdelioğlu, depremden önce boşanma aşamasında olduğu erkek tarafından cadırda şiddet gördüğünü belirten kadınların olduğuna dikkat çekti. Kadınların depremin ardından şiddete daha açık bir hâle geldiğini söyleyen Niğdelioğlu, şiddete uğrayan tüm kadınların ve LGBTIQ+'ların 02129124243 numaralı başvurudan kendilerine ulaşabileceğini söyledi. Niğdelioğlu, çaresizliğe ve karamsarlığa itilen tüm kadınlara platform sloganları olan "Asla Yalnız Yürümeyeceksin!" ile seslenerek kadınların her zaman yanında olduklarını tekrar vurguladı.

"TÜM TÜRKİYE'NİN ETKİLENDİĞİ BİR DURUM ORTAYA ÇIKTI"

6 Şubat tarihinde 11 ilimizi etkileyen depremin sadece bölgede yaşayanları ve onların akrabalarını değil, tüm Türkiye genelindeki vatandaşların psikolojisini etkilediğini söyleyen Uzman Klinik Psikolog Şule Ulutürk, bu beklenmedik travmatik durumun ve yoğun kayıp yaşanmasının insanlarda akut stres tepkilerini ortaya çıkardığını belirtti.

Uykuda düzensizlik, güvende hissetmeme, en ufak sestense irkilme, yaşanan olayı tekrar tekrar düşüncelerde canlandırma, yoğun kaygı ve yoğun korku tepkilerini içeren akut stres bozukluğunun olay ilk yaşandığında normal olduğunu söyleyen Psikolog Şule Ulutürk, "Bu tepkileri psikolojik rahatsızlık düzeyinde değerlendirmek gerekiyor. Bunlar anormal durumlara verilen normal tepkilerdir ancak bu tepkiler 2 aydan fazla olacak şekilde düzelmezse ve kişinin işlevselliğini bozacak şekilde devam ediyorsa bununla ilgili bir uzman desteği alınmalıdır." değerlendirmesinde bulundu.

Yapmış olduğu araştırmalara göre, doğal afetlerden sonra kadın ve erkeklerin farklı düzeylerde etkilendiği so-

nucuna varıldığını belirten Ulutürk, kadınların afetlerden erkeklere göre daha fazla olumsuz etkilendiğini dile getirdi. Ulutürk, mahremiyet algısının ve toplumsal bakış açısının kadınların olumsuz etkilenmesinin üzerinde önemli iki neden olduğunu altını çizdi.

Yapılan araştırmalarda, kadınların afetlerden daha fazla etkilenmesinin biyolojik kuram ve sosyal rol kurama göre belirlendiğini söyleyen Ulutürk, "Biyolojik kuram, insanın üreme sürecinin kadının rahminde olmasından dolayı kadının daha fazla korunması gereken bir varlık olduğunu savunuyor. Sosyal rol kuramı ise, cinsiyet kalıplarının toplumsal yani sonradan öğrenilmiş durumlar olduğunu söylüyor. Bu iki kuramda erkek egemenliğinde yaşayan kadınları gösteriyor. Hâliyle kadınlar bu iki kurama göre de kültürel kısıtlamalara maruz kalıyorlar." dedi.

"YUVAYI DIŞI KUŞ YAPAR"

Güvenlik ihtiyacı, bakmakla yükümlü oldukları çocukları ve eşlerine karşı sorumlulukları bulunan kadınların deprem anında bile "Yuvayı dışı kuş yapar." algısıyla güçlü kalma çabalarının ön plana çıktığını belirten Şule Ulutürk, "Kadın üzülemez, yıkılmaz. Çünkü yuvasını toplamak zorundadır algısı var. Bu durumda psikolojik sorunları birlikte getiriyor." ifadesinde bulundu. Kadınların üstündeki bu sorumlulukların ve baskının kadınlarda duygudurum bozukluğu, kaygı bozukluğu, durumsal kaygı bozukluğu, depresyon ya da travma sonrası stres bozukluğu na neden olduğunu söyleyen Ulutürk, kadınların mental olarak iyi bir noktaya ulaşması için temel ihtiyaçlarının karşılanmasının önemini vurguladı.

Yardımların sadece erkek bakış açısıyla değil kadınların da özel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması gerektiğini belirten Ulutürk, "Kadınların aylık döngüleri var. Bu döngüler öncesinde ve sonrasında, hormonal durumları değişiyor. Kadınların üreme süreçleri ve bebeği varsa emzirmelerine dair yardımların olması ve bu yardımların sağlanabileceği alanlar olması gerekiyor. Ben mesela yoğun bir merak içerisindeyim. Yeni doğum yapmış veya küçük bebeği olan kadınlar acaba deprem bölgelerinde oluşturulan cadırlarda emzirme imkânı bulabiliyorlar mı? Bölgelerdeki kadınlar, erkeklerle ortak tuvaletleri kullanıyor. Bu durumla birlikte kadın hastalıkları, üreme sorunları, emzirme, hamilelik gibi hormonal süreçlerin yürütülmesine yönelik sorunları ortaya çıkarıyor." dedi.

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Eskişehir İl Temsilcisi Belemir Niğdelioğlu

“KADINLAR ÜZÜLDÜKLERİ YERDE MUTLU ROLÜ YAPMAMALI”

Kadınların süreç içerisinde hem eşlerine hem de çocuklarına destek olmaya çalışmasının onları yıpratmış söyleyen Ulutürk, kadınların sorumlu hissettikleri için güçlü durduklarını ve bu güçlü durma isteği fark edildiğinde o kadına destek olunması gerektiğini dile getirdi.

Çok fazla güçlü kalmak zorunda kalan kadınların bir gün yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığını belirten Ulutürk, “Kadınlar üzüldükleri ve acı çektikleri yerde mutlu rolü yapmamalı.” önerisinde bulundu. Kadınlara bu dönemde psikososyal destek verilmesinin çok önemli olduğunu belirten uzman klinik psikolog, kadınların duygu ve düşüncelerini ifade edebilecekleri alanların yaratılmasının önemine değindi. Bunun ise şehirlerin belediyeleri, valilikler ve kaymakamlıklar ile sağlanabileceğinin altını çizdi.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi (EBB) Kadın Çalışmaları Şube Müdür Vekili ve Psikolog Özge Ören deprem sonrası Eskişehir iline gelen depremzedelerle ilk teması kuran destek ekibinden olduğunu belirtti. Ören, 2008’den bu yana Eskişehir’de bulunan Kadın Danışma Merkezi’nin bu kez de deprem bölgesinden gelen kadınlara ücretsiz

destek verdiğini aktardı. Kadınların psikolojik, hukuki veya iş bulma konusunda destek aldığı bir merkez olduklarının altını çizen Ören, deprem bölgelerinden Eskişehir’e gelen depremzedeler için psikolojik ilk yardım sağladıklarını söyledi. Ören, gerçekleştirmiş oldukları psikolojik ilk yardımı şu şekilde anlatıyor:

“Psikolojik ilk yardım, felaketi yaşamış olan ailelerin ilk ihtiyaçlarını tespit etmek amacıyla yapıldı. ‘Biz ne noktada destek olabiliriz? Farklı destek olmak isteyenler kimlerdir?’ şeklinde çalışmalar yaptık. Bu süreçte depremzedelerle birebir iletişimde olmaya çalıştık. Haftanın neredeyse her günü Eskişehir’e gelen depremzedelerle birlikteydik. Onlarla yaptığımız görüşmeler sonrasında temel ihtiyaçları belirledik ve yönlendirme yaptık. İlk temas esnasında küçük kartlar hazırladık farklı yardımlar için hangi kuruma gidebileceklerini ve bu kurumların telefon ve adreslerini belirttik. Buraya gelen insanlar Eskişehir’i bilmiyorlar bu nedenle bu desteğin önemli olduğunu düşündük. Daha sonra bilgilerini aldığımız depremzedeleri arayarak kurumumuza davet ettik.”

Tespit ettikleri eksikleri ve ihtiyaçları karşılamaya çalışan Eskişehir destek ekibinin ilk olarak ailelerin kıyafet, barınma, gıda ve hijyen sorununu çöz-

meye çalıştıklarını belirtti. İlk temas sonrası kendi kurumlarında kadın ve çocuklara özel destek hizmeti sağlamaya başladıklarını dile getiren Ören, bunu belediye aracılığıyla duyurarak depremde kadınlardan başvuru almaya başladıklarını söyledi. Depremden etkilenen kadınları arayıp bilgi verdiklerini belirten Ören, isteyen kadınların kurumda isteyenlerin ise telefon aracılığıyla görüşme yapabildiğinin altını çizdi. Deprem sonrası 10 gün 7 bin kişiye destek sağladıklarını belirten Ören, kendi kurumlarında ise neredeyse iki haftada 150 kadın ile görüşme yaptıklarını kaydetti.

Depremden etkilenen kadın ve çocukların öncelikli gruplarında olduğunu söyleyen Ören, “Bu bir süreç. Hemen binlerce kişiyle görüşmeyi beklemiyoruz. Zaman içerisinde destek sağladığımız kişi sayısı artacaktır. Biz, bizimle iletişime geçenleri takip etmeye devam edeceğiz. Farklı şehirlere gitseler bile telefonda desteğimizi sürdüreceğiz.” ifadelerini kullanarak kadınları desteklemeyi sürdüreceklerini açıkladı. Depremden etkilenen kişilerin hemen normal hayata uyum sağlayamayabileceğini söyleyen Ören, herkesin iyileşme hızının farklı olabileceğine dikkat çekti.

Depremzedelerin en önemli problemini belirsizlik olarak gözlemlediğini

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü yürüyüşünde “Depremde ölümü de kadın cinayetlerini de durduracağız” diye slogan attı.

Türkiye İşçi Partisi (TİP) İl Başkan Yardımcısı Aylin Açıkgöz, deprem bölgesinde gönüllülerin ihtiyaçları depremzedelere ulaştırmak için çalıştığının altını çizdi.

belirten Özge Ören, depremzede ailelerin bir kısmının deprem bölgesinde kaldığını, bir kısmının ise yeni bir şehirde hayat kurmaya çalıştıklarını belirtti. Genellikle ailelerde erkeklerin işe dönmek zorunda oldukları belirtilirken kadınların ise yeni şehirde okula başlayan çocukları ile birlikte kalmak zorunda kaldıkları öne sürüldü. Bu nedenle depremzede kadınlarda kafa karışıklığının çok yoğun olduğunu belirten Ören, belirsizliğin ruh sağlığı için en zararlı durum olduğunu kaydetti.

Deprem bölgesinden gelen kişilerin hepsinin psikolojik sürecinin farklı olduğunu aktaran Ören, uyku bozuklukları, yeme bozuklukları, her an deprem olacakmış hissi, panik hâli, stres ve kaygının zaman ilerisinde bazı kısımlarının düzelebileceğini dile getirdi. Ören, bu sürecin takip edilmesi gerektiğini çünkü bunun bir günde, bir ayda düzelen bir durum olmadığını, uzun bir yol gerektirdiğinin altını çizdi. Bu sürecin kişilerin sadece kendi başlarına düzel-

tebilecekleri de bir süreç olmadığını söyleyen Ören, ciddi kurumsal desteklerin olması gerektiğini aktardı.

YUVA ÜSTÜNE YUVA KURULMAMALI

Psikolog Özge Ören, Eskişehir'e 3-4 aile birden gelen depremzede ailelerin 1+1 bir öğrenci evinde kalmaya çalıştıklarını, nerdeyse bebeğinden yaşlısına 20 kişinin birlikte kalmaya çalıştığını dile getirdi. Depremzedelerin barınma ihtiyaçları olduğuna vurgu yapan Ören, "Ne yazık ki bir anda insanlar farklı hayatlar yaşarken aynı evin içine girdi. İnsanlar pandemide olduğu gibi evlerinden, işlerinden uzak kalmak zorundalar." dedi. Bu birlikte yaşamak zorunda kalma durumunun aileye zarar verebileceğini söyleyen Ören, buna bir çözüm bulunması gerektiğini belirtti. Ailenin bölünmesinin önemli bir problem olduğu kadar ailelerin bazılarının ise tek eve sıkışıyor olmasının da sorunlu olduğunun altını çizdi.

"5 ŞUBAT'A DÖNEBİLECEK MİYİM?"

Görüşmeye gelen kadınların çoğunun kaygılı ve stresli olmanın normal olup olmadığını sorulduğunu söyleyen Ören, bunun normal olduğunu ve uyku sorunları, iştah kaybı, öfke problemleri ve aile içi sorunların son derece beklenilen sorunlar olduğunu açıkladı ve bu tarz şikâyetler ile kendilerine başvuran depremzede kadınlara yol göstermeye çalıştıklarını dile getirdi.

"DEPREM BÖLGELERİNDE ÇALIŞAN KADINLARIN YÜZDE 52'Sİ KAYIT DIŞI"

Bloomberg üzerinden yapılan bir haberde "DISK/Genel- İş tarafından hazırlanan Kadın Emeği 2023 rapo-

runa göre deprem bölgesinde istihdamın 1 milyon 987 bini erkeklerden, 695 bini ise kadınlardan oluştu. Kadın istihdamının da yüzde 52'sinin kayıt dışı olduğu belirtildi. Bu kayıt dışılıktan ötürü deprem bölgesinde çalışan her iki kadından biri 22 Şubat 2023 tarihinde açıklanan işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği gibi yardımlardan yararlanamayacak." bilgisi verildi. Uzmanlar deprem bölgesinden gelen kadınların büyük zorluklar ile karşılaştığını belirtirken kadınlara maddi desteğin sağlanması gerektiğini söyledi.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi (EBB) Kadın Çalışmaları Şube Müdür Vekili Özge Ören, erkeklerin belli bir bölümünün işlerine devam ettiğini ve farklı şehirde kalan kadınların ise çocuklarıyla, yaşlılarla kalmak zorunda bırakıldığını ve bakımın yine kadın tarafından gerçekleştirildiğini vurguladı. Çocukların eğitimine devam ettiği ve erkeğin ise iş bulmaya çalıştığı bu dönemde ailelerin parçalanmaması ve kadının üstünde çok fazla baskı kurulmamasının gerektiği açıklandı. Ören kadının üstündeki yükün arttığını şu sözleriyle anlattı: "Zaten toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin var olduğu bir ortamda, depremden yine en çok etkilenen kadınlar ve çocuklar oldu. Kadınların üstünde olan yük zaten fazlaydı. Hem deprem bölgesindeki kadınlar hem de deprem bölgesinden çıkmış olan kadınlar ailenin sorumluluğunu üstüne alıyor. Her afette her zorlu koşulda olduğu gibi kadının üstündeki yükün yine arttığını görüyoruz."

"Kadınlar bu sorunları sadece kendinin yaşadığını düşünüyor. 'Acaba ben mi çok zorlanıyorum?' 'Ben mi bunun altından kalkamıyorum?' 'Bir daha 5 Şubat'a dönebilecek miyim?' 'Acaba delirecek miyim?' veya 'Sadece bende mi yaşanıyor bunlar?' kaygısını yaşıyorlar. Bizimle görüştüğünden sonra bunların beklenir olduğunu ve bunun bir süreç olduğunu görüyorlar. Görüşmelerden sonra bunun iyi geldiğini hafiflediklerini, kaygı ve stresin normal olduğunu düşündüklerini ifade ediyorlar."